

Samen werken aan Taalcoaching

Samen werken aan Taalcoaching is een landelijk project van vijf maatschappelijke organisaties: Humanitas, Gilde Nederland, het Landelijk Netwerk Thuislesorganisaties, het Nederlandse Rode Kruis en VluchtelingenWerk Nederland. Dit project wordt mogelijk gemaakt dankzij het ministerie van VROM.

Samen werken aan Taalcoaching

Samen werken aan Taalcoaching is een landelijk project van vijf maatschappelijke organisaties: Humanitas, Gilde Nederland, het Landelijk Netwerk Thuislesorganisaties, het Nederlandse Rode Kruis en VluchtelingenWerk Nederland. Dit project wordt mogelijk gemaakt dankzij het ministerie van VROM.

Welkom!

Wij heten je van harte welkom bij één van onze projecten Taalcoaching. Jij bent vanaf nu vrijwillig taalcoach en dat vinden wij geweldig! Om de eerste start te ondersteunen bieden wij dit mapje aan met achtergrondinformatie en voorbeeldmateriaal. Het is samengesteld met behulp van Taalcoachprojecten uit het hele land.

Inburgeraars moeten veel: integreren, onze maatschappij begrijpen, meewerken in de maatschappij. Met andere woorden: Nederlands begrijpen, spreken en schrijven. De ene inburgeraar gaat het vrij gemakkelijk af, de ander vindt het moeilijk. Sommige inburgeraars kunnen prima lezen en begrijpen, maar vinden spreken weer moeilijk omdat zij weinig contact hebben met Nederlanders. Er zijn inburgeraars die het moeilijk vinden om contact te leggen met andere mensen en zich prettiger voelen met iemand erbij. Weer anderen hebben hulp nodig bij het vinden van (vrijwilligers)werk.

Kortom, er zijn talloze redenen voor inburgeraars om een taalcoach te willen. Ook zijn er diverse drijfveren voor een vrijwilliger om taalcoach te willen zijn. Allemaal met het oog op zelfredzaamheid. Want dat is wat altijd voorop staat.

We zijn blij dat we je kunnen verwelkomen als Taalcoach en wensen je veel plezier!

Namens de betrokken projectleiders van:

Humanitas
Gilde SamenSprak Nederland
Landelijk Netwerk Thuislesorganisaties
Nederlandse Rode Kruis
VluchtelingenWerk Nederland

Samen werken aan Taalcoaching

Inhoud

- 6** Algemene informatie over het project taalcoaches
- 9** De Wet inburgering als basis
- 11** De eerste kennismaking
- 14** Gespreksonderwerpen en tips voor uitjes
- 23** Bijlagen
- 24** Onze training
- 25** Bronvermelding

Algemene informatie over het project Taalcoaches

Het is goed als nieuwkomers onze taal leren. Het is nog beter als ze daarbij - extra - hulp krijgen van taalcoaches. Een netwerk van vrijwilligers staat klaar om zich hiervoor in te zetten. Onze vijf maatschappelijke organisaties helpen om beide partijen met elkaar in contact te brengen.

In totaal lopen in 217 gemeenten projecten Taalcoaching. Het ministerie van VROM streeft ernaar om per 1 januari 2012 bijna 20.000 taalkoppels tot stand te hebben gebracht!

Het verwezenlijken van deze ambitie betekent 20.000 vrijwilligers die met inburgeraars in gesprek gaan om de Nederlandse taal te oefenen en te verbeteren. Daarnaast betekenen 20.000 taalkoppelingen ook even zoveel gebouwde bruggetjes in onze samenleving. Mensen die elkaar leren kennen, elkaar kunnen bevragen, die tradities en waarden uitwisselen. Waar niet wordt gesproken over, maar gepraat met! Niet eerder zijn in Nederland op zo'n grote schaal zó veel contacten tussen verschillende bevolkingsgroepen georganiseerd.

Wat doet een Taalcoach?

Taalcoaches zijn vrijwilligers die één-op-één inburgeraars op sleeptouw nemen in de Nederlandse samenleving. De taalkoppels spreken één à twee uur per week af om de taal te oefenen in verschillende situaties. Dat kan bijvoorbeeld al door een spelletje Scrabble, te praten over familiefoto's, samen te koken, naar een museum te gaan of een boek te zoeken in de bibliotheek.

Het project taalcoaching is niet bedoeld als vervanging voor de taallessen, maar werkt natuurlijk wel aanvullend. Taalcoaching stimuleert inburgeraars om de Nederlandse taal in alledaagse situaties te gebruiken. De projecten Taalcoaching zijn niet alleen

gericht op het verbeteren van de Nederlandse taal, maar ook op het wegwijs worden in de eigen woonomgeving (stad, dorp en/of wijk).

Iedere inburgeraar heeft zo zijn eigen wensen. Het is dus belangrijk om met elkaar een doel af te spreken. Bijvoorbeeld: wil iemand oefenen om boodschappen te kunnen bestellen in de winkel, met het openbaar vervoer te reizen, op school een gesprek met de leerkracht te voeren of het nieuws te kunnen volgen? Afhankelijk van de wensen van de inburgeraar en de taalcoach krijgt het contact zo een doel. Voorop staat dat er wordt gewerkt aan zelfredzaamheid van de inburgeraar.

Mogelijke doelen:

Wegwijs maken

De inburgeraar kan aanvullend op de trajectbegeleiding in contact worden gebracht met een vrijwilliger, die in de eerste plaats sociale en maatschappelijke ondersteuning biedt. Iemand die helpt bij de post doornemen, administratie opzetten, e.d. Iemand die 'de weg wijst' in wijk en stad.

Taalverwerving

Conversatie is enorm belangrijk bij het verwerven van een nieuwe taal. Inburgeraars kunnen in contact

'Taalcoaching stimuleert inburgeraars om de Nederlandse taal in alledaagse situaties te gebruiken.'

'De vrijwillige taalcoaches krijgen een training aangeboden om te leren waarop ze moeten letten en om ideeën te krijgen voor te ondernemen activiteiten.'

worden gebracht met vrijwilligers die aandacht hebben voor de taal. Er wordt aangesloten bij de lesmethode die de inburgeraar op de inburgeringscursus volgt. Maar vooral ook alledaagse situaties waarmee de inburgeraar zelf heeft te maken, vormen een uitgangspunt voor het vergroten van de woordenschat en het oefenen van de taal.

Oriëntatie en Activering

Zoals hierboven al is gesteld hebben flink wat inburgeraars veel moeite om in contact te komen met de Nederlandse maatschappij. Men is wel op de hoogte van het bestaan van een buurthuis, maar durft de eerste stap niet te zetten. In deze fase kan men worden gekoppeld aan een coach. Naast de ontmoetingen thuis gaat deze ook met de inburgeraar op stap: naar een buurthuis, museum, bibliotheek, sportclub, een fietstocht in de omgeving of een bedrijfsexcursie. Vaardigheden aanleren om in de praktijk te kunnen leren staat centraal bij deze ontmoetingen. In werkelijkheid kunnen gebieden elkaar overlappen en komt de Nederlandse taal overal in terug. Immers, jullie communiceren in het Nederlands!

Het moet natuurlijk wel klikken!

Voor succesvolle coachingstrajecten is een goede match belangrijk: het moet natuurlijk een beetje klikken tussen nieuwkomer en taalcoach. Daarom zorgt de projectleider of -coördinator voor een zorgvuldige koppeling tussen een taalcoach en een inburgeraar. En mocht het toch niet prettig verlopen, dan kunt u altijd op deze contactpersonen terugvallen! Daarnaast krijgen de vrijwillige taalcoaches een training aangeboden om te leren waarop ze moeten letten en om ideeën te krijgen voor te ondernemen activiteiten.

Waar spreek je af?

Waar je afspreekt, hangt natuurlijk af van wat je wilt gaan doen. Als je geen plekken bezoekt, zijn er de volgende mogelijkheden:

'We hebben het altijd heel erg gezellig'

Studente Anna Sparreboom (23) gaat elke vrijdagmorgen naar het Utrechtse Lombok om thee te drinken bij Giti Ahmadi (34). 'En om de taal te oefenen, natuurlijk', zegt Anna.

Zij werd door vrienden aangespoord om vrijwilligerswerk met vluchtelingen te gaan doen en ze werd taalcoach van Giti. Zeven jaar geleden vluchtte Giti uit Afghanistan en ze woont sinds drie jaar samen met haar man en drie dochters in Nederland. 'Maar ik wil alleen Nederlands oefenen met Anna!', lacht Giti eigenwijs.

Anna komt sinds november bij haar taalmaatje over de vloer en ze heeft door hun gesprekken veel respect gekregen voor vluchtelingen: 'Giti is echt heel vrolijk en hartelijk en we hebben het altijd heel erg gezellig.' En vandaag is de jongste, Zarah, één jaar oud geworden. Alle reden voor een extra bezoekje!

spreek bij de inburgeraar af, bij jou thuis, of op een neutralere plek zoals een bibliotheek of in de stad. In eerste instantie geven wij er de voorkeur aan als jullie bij elkaar of ergens anders afspreken.

Hoe en hoe vaak?

Dit verschilt per koppel en soms ook per lokaal project. Wij verwachten van een koppel een minimale contactperiode van 6 maanden van 1 a 1,5 uur per week. Houd er rekening mee dat je met het contact dus nét wat meer tijd kwijt bent. Sommige koppels spreken elke week op verschillende tijden af. Anderen hebben een vast tijdstip. Noteer elkaars contactgegevens goed: telefoonnummer(s), e-mailadres. Spreek samen af dat als iemand (plotseling) niet kan, je dit duidelijk communiceert naar de ander en maak dan meteen een nieuwe afspraak, mocht dit mogelijk zijn.

Wat ga je doen?

Ook hier geldt: per koppel is dit anders. Inburgeraars moeten wel aangeven waaraan zij behoefte hebben. Vraag dit dus goed, zorg ervoor dat iemand echt weet wat hij wil. Let op: veel inburgeraars zijn niet gewend dat wordt gevraagd wat zij willen. Vraag door als er een half of onduidelijk antwoord komt. Dit maakt het ook makkelijker voor jou om te kijken hoe je de vraag het beste kan beantwoorden.

Wat verwachten wij van Taalcoaches?

Meewerken als vrijwilliger bij het project Taalcoaches is erg leuk en leerzaam. Het moet ook zeker leuk blijven. Toch is het geen vrijblijvende taak. Bedenk goed dat je inburgeraar op je rekt en dat het soms veel moed vergt om hulp te vragen. Veel inburgeraars hebben te maken gehad met moeilijkheden zoals jarenlang niets mogen doen, aanpassen aan de cultuur en teleurstellingen. Weet waaraan je begint en onderhoudt het contact. Je mag natuurlijk altijd hulp of advies vragen aan ons, maar geef niet te snel op en begin niet als je niet zeker weet of je hiervoor wel genoeg tijd hebt.

'Veel inburgeraars hebben te maken gehad met moeilijkheden zoals jarenlang niets mogen doen, aanpassen aan de cultuur en teleurstellingen.'

De Wet inburgering als basis

Nieuwkomers die in Nederland wonen, moeten inburgeren. Dat betekent dat ze de taal moeten spreken en weten hoe de Nederlandse samenleving in elkaar zit.

Niet iedereen hoeft in te burgeren

Nieuwkomers die tijdelijk naar Nederland komen voor studie of werk hoeven niet in te burgeren. Ook buitenlanders die al een Nederlands diploma hebben, certificaten of bewijsstukken van een bepaalde opleiding, hoeven geen inburgeringsexamen te doen. Alleen mensen die ouder zijn dan 18 en jonger dan 65, die geen Nederlander zijn, niet in Nederland of Europa zijn geboren en die hier zijn gekomen om te blijven, moeten inburgeren.

Hoe moeten mensen inburgeren?

Om in te burgeren moeten nieuwkomers laten zien dat ze de Nederlandse taal voldoende spreken en begrijpen. En dat ze weten hoe de Nederlandse samenleving in elkaar zit. Om dat te bewijzen leggen ze een examen af. Slagen ze, dan zijn ze ingeburgerd en krijgen ze een inburgeringsdiploma.

Wat houdt het inburgeringsexamen in?

Het inburgeringsexamen bestaat uit twee delen, een praktijkdeel en een centraal deel. Het praktijkexamen test of iemand de Nederlandse taal goed genoeg kent om zich in Nederland te kunnen redden. De inburgeraar moet daarvoor enkele opdrachten uitvoeren. Het gaat om situaties die voor deze inburgeraar relevant zijn, dus waarmee hij bijna dagelijks heeft te maken.

Voor het centrale deel moet de nieuwkomer drie examens afleggen. Hij wordt getest op zijn kennis van de Nederlandse samenleving. Ook krijgt hij een

toets om te kijken of hij het Nederlands voldoende spreekt en begrijpt. En de nieuwkomer moet vragen beantwoorden over alledaagse situaties in Nederland.

Inburgeren in het buitenland

Sommige nieuwkomers moeten al voor hun komst naar Nederland laten zien dat ze iets over Nederland weten. Zij dienen een aanvraag in voor een soort visum voor langer verblijf bij de Nederlandse ambassade in hun land. Krijgen ze deze machtiging tot voorlopig verblijf, dan mogen ze naar Nederland komen. Een van de voorwaarden voor het krijgen van toestemming is dat zij met succes een inburgeringsexamen afleggen.

Welke organisaties zijn bij het inburgeren betrokken?

Sinds 1 januari 2007 is de Wet inburgering van kracht. De Wet inburgering buitenland was al ingegaan op 15 maart 2006. De minister voor Wonen, Wijken en Integratie van het ministerie van VROM is verantwoordelijk voor de inburgering in Nederland en het buitenland. De DUO-groep (voorheen Informatie Beheer Groep) regelt in opdracht van het ministerie het toekennen van leningen en het innen van vergoedingen bij het inburgeren in Nederland. Ook speelt de DUO-Groep een rol bij het afnemen van het centrale deel van het inburgeringsexamen.

Gemeenten in Nederland hebben de wettelijke taak te zorgen voor de inburgering en integratie van vluchtelingen en andere vreemdelingen in de gemeente. Vreemdelingen die moeten inburgeren krijgen hierover bericht van de gemeente. De gemeente vertelt hen ook wat ze moeten doen om in te burgeren en het inburgeringsdiploma te krijgen.

Verschillende termen

Migrant, vreemdeling, asielzoeker, vluchteling. Deze begrippen worden vaak door elkaar gehaald. Daarom volgt hieronder een uitleg.

Migranten

Immigratie is het zich vestigen in een ander land of gebied. Een immigrant is een inkomend landverhuizer, die van plan is permanent (tenminste meer dan een jaar) te verblijven. Niet een toevallige bezoeker of een reiziger. Sommige landen zijn heel populair, vanwege bijvoorbeeld het sociale stelsel. Daarom kennen veel landen een zogenaamd immigratiebeleid dat bepaalt hoe het land omgaat met immigranten: hoeveel er worden toegelaten en aan welke eisen iemand moet voldoen om het land binnen te mogen. Veel Westerse landen erkennen enkel politieke migratie en geen economische migratie. De meerderheid van de migranten is echter economisch migrant.

Vreemdeling

Een vreemdeling is iemand die in Nederland is en niet de Nederlandse nationaliteit bezit. De meeste vreemdelingen die voor langere tijd in Nederland verblijven zijn EU-burgers. Vluchtelingen en asielzoekers vormen een bijzondere categorie vreemdelingen. Een asielzoeker heeft een asielverzoek ingediend en hoopt te worden erkend als vluchteling. Zolang er nog geen beslissing is op de asielaanvraag, is iemand asielzoeker. Krijgt iemand asiel en wordt hij dus als vluchteling erkend, dan is hij vluchteling. Uiteraard zijn niet alle vreemdelingen en asielzoekers vluchteling.

Vluchteling

Wanneer iemand een vluchteling is, is bepaald in het Vluchtelingenverdrag: iemand die in zijn thuisland gegronde vrees heeft voor vervolging. Redenen hiervoor kunnen zijn ras, godsdienst, nationaliteit, politieke overtuiging of seksuele voorkeur. De vluchteling kan in eigen land geen bescherming krijgen tegen deze vervolging. In Nederland krijgt hij een asielvergunning en de garantie dat hij niet wordt teruggestuurd naar zijn eigen land. Verder krijgt hij enkele bijzondere rechten, zoals toegang tot de arbeidsmarkt. Dat stelt hem in staat een nieuw bestaan op te bouwen.

Asielzoeker

De termen 'vluchteling' en 'asielzoeker' worden vaak door elkaar gebruikt. Juridisch gezien is er echter een wezenlijk verschil. Een asielzoeker is iemand die asiel heeft aangevraagd. Zolang de overheid nog geen beslissing heeft genomen, blijft iemand asielzoeker. Hij wordt pas 'als vluchteling erkend', als op de asielaanvraag positief is beslist. Dan is duidelijk dat de asielzoeker 'uit gegronde vrees is gevlucht' en mag hij hier (voorlopig) blijven. Dit is het moment waarop de vluchteling in een woonplaats wordt gevestigd en waarop hij Nederlandse les mag volgen, werken en eventueel gezinshereniging mag aanvragen.

Wereldwijd zijn er anno 2009 ruim 12 miljoen vluchtelingen en 25 miljoen ontheemden (vluchtelingen binnen de eigen landsgrenzen).

Moeten asielzoekers en vluchtelingen inburgeren?

Asielzoekers hoeven niet in te burgeren: ze mogen zelfs niet inburgeren. Zolang niet duidelijk is of ze in Nederland mogen blijven, kunnen ze de taal niet leren en mogen ze maar een beperkt deel van het jaar werken. Zodra ze echter zijn erkend als vluchteling en in Nederland mogen blijven, moeten ze inburgeren. Ook gezinsleden van vluchtelingen die naar Nederland mogen komen, moeten in Nederland inburgeren. Meer informatie over o.a. de asielprocedure is te vinden op www.vluchtelingenwerk.nl

Bronnen: Wikipedia en VluchtelingenWerk Nederland

De eerste kennismaking

Daar staan jullie dan. Je hebt 'hallo' gezegd of 'aangenaam', geglimlacht en dan moeten de taalkoppels verder. En dan raken we maar al te vaak verstrikt in onhandigheid en verlegenheid.

Na de kennismakende woorden moeten we door, in gesprek. Maar hoe doe je dat?

Aanvankelijk is het doel slechts de interesse van de ander opwekken. Een vraag is dan het meest geschikt. Gesloten vragen zijn het meest passend voor het begin van een gesprek. Dit zijn vragen die een klein gebied aanboren en waarop je vrij eenvoudig kunt antwoorden.

Verlegenheid

Verlegenheid heeft deels met onhandigheid te maken, maar ook met de angst een figuur te slaan. Omdat je praktisch niets van de ander weet, is er geen houvast voor jouw gedrag. Omdat de ander onbekend is, voelt het 'riskant' iets van jezelf prijs te geven: er staat geen gegarandeerde onthulling van de ander tegenover. Die vicieuze cirkel is alleen te doorbreken door iets aan de ander te vragen. Wie te verlegen is om een vraag te stellen, loopt dus vast.

Taal

De taalbarrière kan een probleem vormen, of er kan onduidelijkheid rijzen over de motivatie van een inburgeraar, vooral als afspraken niet (goed) worden nagekomen. In dat opzicht is het prettig als taalcoaches enigszins op de hoogte zijn van cultuurverschillen. In sommige culturen speelt tijd bijvoorbeeld een andere rol dan in de Nederlandse samenleving. Wanneer afspraken regelmatig niet worden nagekomen, dan moet dit natuurlijk besproken worden.

Gewoontes en gebruiken

Iedereen heeft weer andere gewoontes en soms zijn die cultureel bepaald. Om misverstanden al in het begin te voorkomen kan je rekening houden met de volgende gebruiken:

- > Soms wordt er van je verwacht dat je je schoenen uitdoet bij de voordeur.
- > Er zijn geen kledingvoorschriften, maar respecteer elkaar: niet iedereen waardeert het wanneer je volgens de laatste minimode gekleed gaat.
- > Eten en drinken dat je krijgt voorgeschoteld is een symbool van gastvrijheid. Om te laten zien dat men blij is dat je komt en je te bedanken. Uit beleefdheid kun je het proeven en het is geen probleem als je iets laat liggen, dat betekent juist dat je niet

meer hoeft. Als je een dieet hebt is het natuurlijk simpel, dan mag het niet van de dokter. Natuurlijk mag je ook weigeren als je het écht niet wilt. Dit alles betekent overigens niet automatisch dat als je geen eten krijgt, men je komst niet waardeert!

Afspraken maken

Het is belangrijk dat je bij het eerste contact duidelijke afspraken maakt. Maak goed duidelijk aan de inburgeraar waarvoor je komt en hoeveel tijd je beschikbaar bent. Het is ook goed om je eigen taak af te bakenen, omdat iemand je als vertrouwenspersoon kan zien en met allerlei vragen komt, die je zelf niet kan of wilt beantwoorden. Uiteraard is het wel mogelijk om door te verwijzen en eventueel gesprekken samen voor te bereiden!

Om de gesprekken wat op gang te brengen, worden hierna wat ideeën aangereikt om een opening te vinden. Het zijn een aantal kennismakingsspellen, je kan hier je eigen draai aan geven. Hopelijk helpen de ideeën je een beetje, en leer je meer van elkaar.

'Maak goed duidelijk aan de inburgeraar waarvoor je komt en hoeveel tijd je beschikbaar bent.'

Mogelijke startmanieren

Interviewen

Ieder krijgt tien minuten om zijn partner vragen te stellen en daarvan notities te maken.

Daarna wisselt u van rol. Nadat u beiden door elkaar bent geïnterviewd, geven jullie een samenvatting over wat je van elkaar te weten bent gekomen. Jij vertelt dus over de ander. Zo weet je of de informatie goed op de ander is overgekomen. Of het is begrepen en of verduidelijking nodig is. Jullie kunnen de verkregen informatie gebruiken voor het verdere gesprek. Jullie kunnen er iets uithalen waarover jullie verder willen praten.

Stel mij voor

Je neemt twee vellen en wat stiften. Jullie tekenen beiden jezelf in het midden van het vel.

Daaromheen de dingen die jullie belangrijk vinden. Aan de hand van de tekening vertellen jullie hierover. Dit is een plezierige manier wanneer de inburgeraar niet goed kan schrijven.

Iets van thuis

Waar denk je aan als je 'thuis' zegt? Probeer je je eens op uw huis te concentreren.

Kies dan een voorwerp, of het nou een ding is of een meubelstuk, of iets ontastbaars (een uitzicht, geur, smaak, gevoel) dat voor jou 'thuis' betekent. Denk daaraan en probeer het te beschrijven. Vervolgens wisselen jullie en vertelt de ander.

Vervolg: voor de volgende keer een voorwerp van huis meenemen en vertellen waarom jij dit hebt meegenomen, wat het voor jou betekent, welk verhaal eraan vast zit.

Kranten doornemen

Paw Eh Say Htootha (28) doet de voordeur open. Er stapt een man binnen die bijna drie koppen boven haar uittorent. Ze begint meteen enthousiast te vertellen wat ze deze week heeft meegemaakt.

'Ik was eerst alleen de taalcoach van Paw, maar al snel schoof haar man ook aan', vertelt Peter van Eijkelenburg (60) die journalist is. Paw en haar man Pee Hel (30) komen uit Birma en ontmoetten elkaar in een Vietnamees vluchtelingenkamp.

'Samen nemen we de berichten en advertenties door in de kranten die ik meebreng', zegt Peter. Paw leest vooral supermarktadvertenties, Pee die over motoren en hun zontje Nay (4) kijkt naar alle plaatjes. 'Dit vrijwilligerswerk vind ik veel leuker dan - met alle respect - bejaarden voortduwen in een park. Ik heb gewoon méér met taal en het overbrengen van kennis', zegt Peter lachend.

Intercultureel voorstellen

Mijn thuis: als jullie elkaar voor het eerst ontmoeten, is een manier om te beginnen elkaar te vragen de eerste vijf woorden te noteren die spontaan bij jou opkomen als de naam van uw land (of plaats) van herkomst wordt genoemd. Daarna noemt u om beurten die vijf woorden en geeft uitleg waarom jij die woorden hebt gekozen.

Wat doe ik het liefst: kennen jullie elkaar wat beter, dan kunnen jullie het volgende deel van de oefening (aandacht voor verschillen in waarden) gebruiken. Je maakt beiden een lijstje van tien of twintig dingen die jij het liefste doet. Daarna vertellen jullie beiden wat je hebt opgeschreven, waarom jij deze activiteiten graag doet, wanneer, hoe vaak, enzovoorts.

Vertel elkaar eens wat jullie gewoontes zijn:

> Begin eens met het voorstellen en begroeten, hoe doe jij dit?

Verder kun je misschien nog vertellen of jij aparte gewoontes hebt of dingen doet die echt bij jou horen, zoals:

> hoe kinderen in jouw cultuur worden opgevoed;
> voor wie kinderen het meeste ontzag hebben;

- > hoe mensen hun levenspartner vinden en al dan niet trouwen;
- > hoe de verantwoordelijkheden en taken in het gezin verdeeld zijn tussen man en vrouw, en tussen zonen en dochters;
- > hoe de relatie met de grootouders (en met anderen in het algemeen) is.
- > zou jij hetzelfde leven willen leiden als jouw ouders? Waarom wel/niet?
- > vertel elkaar de drie dingen die jij nu het liefste zou willen doen.

Je kunt natuurlijk andere onderwerpen kiezen om de oefening af te stemmen op waarden die voor jou relevant zijn.

Probeer vooral open te staan voor elkaars informatie. Ga niet met elkaar in discussie over waarden en normen. Je hoeft het niet eens te zijn. Je wilt elkaar beter leren kennen en hebt elkaars waarden en normen te respecteren.

'Deze vorm van vrijwilligerswerk trok mij direct'

Samen naar de bibliotheek. Ik zag deze vorm van vrijwilligerswerk op televisie en het trok mij direct', zegt Gerard Dummer (32), in het dagelijks leven docent op een lerarenopleiding. Sinds januari is hij gekoppeld aan zijn taalmaatje Janvier Sebahire (26). Al kletsend zijn ze regelmatig te vinden in de bibliotheek van Soest. Janvier komt uit Congo en is nu bijna drie jaar in Nederland. Als onderdeel van zijn inburgeringscursus loopt hij stage bij een kringloopwinkel. Daarna wil hij beginnen met een ICT-opleiding. 'Ik vind zijn hele inburgeringsproces boeiend. Het is leuk daaraan een steentje bij te dragen', zegt Gerard. 'Allebei vinden we politiek interessant, dus daar praten we vaak over', vertelt Janvier. 'Ook voor mijn inburgeringsexamen wil ik graag alles van Gerard weten over hoe de Nederlandse politiek in elkaar steekt.'

Gespreksonderwerpen en tips voor uitjes

Inmiddels hebben we al behoorlijk wat ervaring opgedaan met onze projecten Taalcoaches. We hebben dus ook al heel wat tips verzameld. In dit hoofdstuk vind je daarvan een samenstelling.

Regels en tips voor taalcoaches van René Appel

Gilde SamenSprak: informele taalverwerving

Onderstaande regels, tips zijn afkomstig van René Appel, emeritus-hoogleraar tweede taalverwerving aan de Universiteit van Amsterdam.

Hij maakt onderscheid tussen:

1. Gestuurd een taal leren: met oefeningen en lessen.
2. Ongestuurd een taal leren: zoals kinderen een taal leren. Zonder boeken, maar omringd door mensen die hun best doen met het kind in contact te komen.

Bij ongestuurd een taal leren ligt de nadruk op communicatie, op elkaar begrijpen en op de inhoud van de taal. Naarmate mensen meer gemotiveerd zijn om te communiceren met de andere taalgemeenschap, zal deze ongestuurde taalverwerving beter gaan. Daarom is het belangrijk een goed contact op te bouwen, vertrouwen te winnen en goed te luisteren naar wat mensen bezighoudt. Probeer ook niet constant te verbeteren. Als mensen bang zijn fouten te maken, stagneert de communicatie.

Hij vindt de werkwijze van de Taalcoachprojecten een uitstekende formule. Hij dringt er daarom op aan niet in de verleiding te komen om les te gaan geven omdat dat serieuzer, schoolser lijkt. Hij vraagt de begeleiders vast te houden aan het 'samen spreken'.

gouden regels

Twaalf gouden regels:

- 1 Praat correct maar eenvoudig (spreek geen 'kindertaal').
- 2 Spreek langzaam.
- 3 Laat woordgrenzen horen.
- 4 Ga niet in op dubbele betekenissen van een woord. Als het kopje (om uit te drinken) aan de orde is, begin dan niet tegelijk over een andere betekenis (hoofdje).
- 5 Vermijd figuurlijk taalgebruik. Dat is niet eenvoudig, onze taal zit er vol mee: "Hoe loopt het bij jullie?", "Een blik op de klok werpen".
- 6 Beperk je tot één onderwerp, duidelijk afgesproken (en eventueel voorbereid). Men weet dan in welke richting de betekenis van woorden en het gesprek gaat.
- 7 Vermijd dat men met ja of nee kan antwoorden (zonder dat duidelijk is of men de vraag begrepen heeft). Dus niet: "Ben je met de tram gekomen?", maar: "Hoe ben je hier gekomen?".
- 8 Verbeter niet teveel: het gaat om communicatie, om begrijpen. Demotiveer de mensen niet.
- 9 Maak zoveel mogelijk impliciete correcties. Zeg niet: "Dat doe je fout", maar herhaal de zin op de juiste manier. Zeg na de opmerking: "Ik maken de afwas", "O, jij doet de afwas".

gouden regels

- 10 Gebruik, bij beginnelingen, verschillende methodieken. Praat niet alleen. Laat mensen gebruiksvorwerpen tekenen, aanwijzen, beetpakken. Ga daarom eens naar een warenhuis, naar een markt, naar een museum etc. Je kunt ook zeggen wat je doet tijdens een handeling (ik sta op, ik ga zitten, ik geef een hand).
- 11 Men beheerst een taal sneller passief dan actief. "Hoe heet dat ding (kopje)" is moeilijker dan: "Wijs (temidden van drie voorwerpen) het kopje aan".
- 12 Tot slot: staar je niet blind op resultaten. Realiseer je dat communicatie met iemand uit de Hollandse samenleving voor de betrokkene vaak al veel betekent. Dat vormt de basis voor verdere contacten, integratie en taalverwerving. Besef je dat bij het leren begrijpen van het Nederlands, de passieve taalverwerking eerst komt en tijd kost.

Grootste lol aan de keukentafel

Sinds Ashraf Mousavizadeh (47) bij VluchtelingenWerk Walcheren aangaf dat ze graag hulp wilde bij het oefenen van de Nederlandse taal, werd ze gekoppeld aan haar taalcoach Astrid Pluijlaar (46).

'Het is alweer meer dan dertig jaar geleden dat ik Nederlands leerde op school', bekent Astrid. Af en toe moet ze dan ook een woordenboek erbij pakken om antwoord te geven op de vragen van Ashraf. 'Hier aan de keukentafel. Twee keer per week aan de keukentafel hebben we altijd de grootste lol. Toch leek het mij ook leuk om samen eens gezellig te gaan wandelen, maar Ashraf maakt liever huiswerk', vertelt Astrid.

'Na mijn examen gaan we wel een keer wandelen', belooft Ashraf heilig. Astrid is zelfstandig ondernemer in de bouwsector: 'Door de economische crisis heb ik het momenteel iets minder druk. Ik heb dus wat meer vrije tijd. Daarom kom ik nu twee keer per week op bezoek bij Ashraf.'

Tips van begeleiders om te komen tot SamenSprak

Samen doen

- > Musea bezoeken
- > Winkelen
- > Koken
- > Een rollenspel spelen
- > Vraag- en antwoordspelletjes
- > Fietsen in het park
- > Telefoongesprekken oefenen
- > Scrabble spelen
- > Kleding maken
- > Tijdens een wandeling de leerling dingen laten vragen zoals: "Hoe laat is het?" en "Waar is de bibliotheek?"

Gespreksonderwerpen

- > Eigen land en Nederland
- > Eigen en zijn/haar leefsituatie
- > Alledaagse dingen
- > Alles in en om de keuken
- > Gebeurtenissen in de gemeente
- > Situaties thuis, op straat en op de markt
- > Spreekwoorden en gezegden
- > Zinnen en woorden die de hele dag gebruikt worden

Praktische voorbeelden

Op de volgende pagina's zijn enkele tips praktisch uitgewerkt. De opdrachten zijn soms gesitueerd in Roosendaal, maar die kun je eenvoudig 'vertalen' naar je eigen gemeente. De complete map waaruit deze voorbeelden, vind je in de Toolkit van het ministerie van VROM: www.rijks-overheid.nl/onderwerpen/inburgering/-taalcoaches/toolkit-taalcoaches

Materiaal

- > Kranten, tijdschriften en buurtblaadjes
- > Boeken: kinderboeken, kookboeken, beeldwoordenboeken
- > Toeristische atlas
- > Gedichtjes van Annie M.G. Schmidt
- > Kinderliedjes, Nederlandse liedjes
- > Foto's
- > Reclamefolders
- > Zelfgemaakte tekeningen

Overige tips

- > Een briefwisseling en die vervolgens bespreken
- > E-mailen
- > Televisie kijken, radio luisteren
- > Cliënt uw woorden laten herhalen
- > Gesproken taal ondersteunen met gebarentaal
- > Zelf voorlezen, laten voorlezen en dan vragen waar het over ging

De bank

'Pinnen bij de bank'

De bank is een financiële instelling, die zich bezighoudt met geld. Je kunt bij de bank voor veel verschillende dingen terecht: geld storten, geld opnemen en advies vragen. De meest bekende banken in Nederland zijn: ING, ABN/Amro, Rabobank en Fortisbank. In Nederland loop je niet zo vaak meer bij een bank naar binnen. Want om geld op te nemen kan je op heel veel plekken pinnen.

Oefeningen:

- > Bespreek de informatie hierboven. Is alles duidelijk? Kun je hierover nog meer vertellen?
- > Stap eens binnen bij de bank van de taalcoach. Vraag eens waarvoor je allemaal bij de bank terechtkunt.
- > Bespreek de mogelijkheid om te pinnen. Weet jij hoe dat gaat en waarop je moet letten? Denk bijvoorbeeld aan "skimmen".
- > Elke bank vindt het slim als je een kasboekje bijhoudt met al je inkomsten en uitgaven. Probeer samen eens een kasboekje te maken.
- > Steeds meer banken maken gebruik van internetbankieren. Ken je dit en kun je hiermee werken?

De bibliotheek

'Boeken zoeken'

Een bibliotheek is een verzamelplek van allerlei documenten, zoals: boeken, tijdschriften, dvd's en cd's.

Tegen betaling kun je lid worden van de bibliotheek. Je kunt dan spullen lenen en ook in de bibliotheek op internet. Verder kun je op je gemak een boek of een krant lezen in de bibliotheek.

Oefeningen:

- > Bespreek de informatie hierboven. Is alles duidelijk? Kun je hierover nog meer vertellen?
- > Zoek uit wat een lidmaatschap bij de bibliotheek kost.
- > Ga langs bij de bibliotheek, bekijk eens wat je er allemaal kan en hoe alles werkt.
- > Kijk welke diensten en producten allemaal gratis zijn in de bibliotheek.
- > Vraag bij de gemeente na of je bijzondere bijstand kunt krijgen voor een lidmaatschap bij de bibliotheek.
- > Waarschijnlijk kunnen jullie in de bibliotheek gebruikmaken van de 'Slimme Nieuwslezer'. Dit is een computerprogramma waarmee je samen, op jouw taalniveau, het recente nieuws kunt lezen, doornemen en bespreken.

De markt

'Kijken en kopen op de markt'

Er zijn in heel veel plaatsen markten te vinden, zoek eens uit welke het hier zijn en waar ze precies staan.

Op de markt vind je van alles: groente, fruit, kaas, stoffen, tassen, fietsspullen, enzovoorts. Een oud Nederlands spreekwoord is: 'Op de markt is je gulden een daalder waard'. Dit betekent dat je op de markt goedkoper kunt winkelen dan in een winkel. Bovendien zijn de etenswaren hier ook vaak een stuk verser. Alle reden dus om eens naar de markt te gaan!

Oefeningen:

- > Bespreek de informatie hierboven. Is alles duidelijk? Kun je hierover nog meer vertellen?
- > Probeer samen eens 10 verschillende marktkraampjes op te noemen.
- > Ga samen naar de markt: wat zie je allemaal en wat kun je allemaal kopen?
- > 'Is je gulden op de markt een daalder waard?' Bekijk wat verschillende producten kosten op de markt, en kijk daarna wat deze in de winkel kosten.
- > Is de markt in Nederland vergelijkbaar met de markt uit het geboorteland? Zo nee, wat is er anders? Mis je iets?

Ziekenhuis 'Beterschap'

Als je problemen hebt met je gezondheid, maak je een afspraak met de huisarts. Hij gaat dan met jou in gesprek over je klachten en geeft meestal een advies of schrijft medicijnen voor. Soms kan de huisarts je zelf niet verder helpen en verwijst je door naar een arts in het ziekenhuis, een fysiotherapeut of een andere specialist. In het ziekenhuis werken artsen die speciaal geleerd hebben voor bepaalde delen van het lichaam: de specialisten.

Bestaat er in deze gemeente een centraal punt voor medische zorg, zoals een huisartsenpost met apotheek en verloskundigenpraktijk?

Oefeningen:

- > Bespreek de informatie hierboven. Is alles duidelijk? Kun je hierover nog meer vertellen?
- > Ga samen op onderzoek uit. Welke medische zorg is er allemaal? Hoe maak je een afspraak? Hoe zit het met de zorgverzekering?
- > Is er al eens contact geweest met de huisarts? Hoe ging dat?
- > Bezoek samen het ziekenhuis: drink er iets en loop er eens een rondje. Hier kom je van alles tegen. Hoe werken die routes nu? En waar maak je dat ponsplaatje ook alweer?
- > Probeer een lijst te maken met alle specialisten die in het ziekenhuis werken, en schrijf er bij wat zij doen.

Openbaar vervoer

'Hoe kom ik daar?'

Het openbaar vervoer (OV) is een handige manier om van de ene plek naar de andere te komen. In veel gemeentes kun je gebruikmaken van de trein/bus/tram/metro.

Is er in deze gemeente een trein- en busstation? Waar zijn deze te vinden?

Als je met de trein ergens heen gaat, kun je op het station een kaartje kopen. Reis je met de bus, dan kun je een kaartje kopen in de bus, maar het is goedkoper om vooraf een kaart te kopen. In grote steden, zoals Rotterdam, kun je alleen met het openbaar vervoer reizen als je een OV-chipkaart hebt.

Oefeningen:

- > Bespreek de informatie hierboven. Is alles duidelijk? Kun je hierover nog meer vertellen?
- > Weet je waar je een kaart kan kopen? En zijn jullie al bekend met de OV-chipkaart?
- > In dit voorbeeldenhoofdstuk staan activiteiten die je kunt gaan doen. Het is handig om hier eens met het openbaar vervoer naar toe te gaan.
- > Op de website: www.9292ov.nl kun je je reis plannen met het openbaar vervoer. Weten jullie al hoe deze site werkt?
- > Weten jullie welke bushalte het meest dichtbij jouw huis is? En op welke tijden de bus rijdt?

Winkelen

'Winkelen in onze gemeente'

Iedereen moet wel eens 'winkelen': kleren kopen, spullen voor in huis, voor de uiterlijke verzorging en noem maar op. In onze gemeente/wijk heb je (bijvoorbeeld) een centrum met allerlei winkels. Verder zijn er veel winkels in het stads-/dorpscentrum en ook wat tweedehands-winkels. Het voordeel hiervan is dat die vaak goedkopere spullen hebben dan in de gewone winkels.

Oefeningen:

- > Bespreek de informatie hierboven. Is alles duidelijk? Kun je hierover nog meer vertellen?
- > Waarvoor ga jij allemaal naar de stad of het dorp? Naar welke winkels ga je dan?
- > Weet jij wat voor winkels er allemaal in de buurt zijn? Mis je winkels?
- > Ga samen naar de stad, loop een rondje in de buurt en kijk wat je tegenkomt. Er zijn natuurlijk niet alleen winkels, je ziet ook gebouwen, beelden of bedrijven.
- > Misschien kunnen jullie eens samen wat drinken in de stad.
- > Weten jullie bij welke winkels/supermarkten je terecht kunt als je zo goedkoop mogelijk wilt winkelen?
- > Er zijn veel belangrijke instanties zoals de politie, het ziekenhuis, de bank, de bibliotheek en de bank. Weten jullie ze allemaal te vinden?

Bijlagen

Tips voor boeken en sites

Boeken

Geert Hofstede

Allemaal Andersdenkenden,
omgaan met cultuurverschillen

Joris Luyendijk

Een tipje van de sluier (over de islam)

Jan Hulstijn, Ruud Stumpel, Bart Bossers en Chris van Veen

Nederlands als tweede taal in de volwasseneducatie

Vera Berendsen

Klank & toon. Basiscursus uitspraak Nederlands

Anton Wessels

Islam verhalenderwijs

Sites

Integratie/inburgering

www.ind.nl
www.integratie.net
www.forum.nl
www.vrom.nl

De convenantpartners

www.gilde-samenspraak.nl
www.humanitas.nl
www.rodekruis.nl
www.taallesaanhuis.nl
www.vluchtelingenwerk.nl

Nederlands als tweede taal

www.nederlandsalstweedetaal.nl
www.taalthuis.com
www.taalunieversum.org
www.taalnet.nl
www.learnonline.nl

Over verschillende landen

<http://landen.pagina.nl>

Internet tips voor taalbevordering

Onze favorieten!

www.etv.nl
en www.taalklas.nl

Dit zijn twee gecombineerde sites.

Er is een 12delige tv-serie opgenomen. Wordt uitgezonden op RTV Utrecht, maar de uitzending staat ook op de site. Bij elke aflevering zijn oefeningen met de belangrijkste woorden. Van elke aflevering is ook een sketch en een liedje gemaakt. Fantastische sites! Ook leuk om als huiswerk op te geven of om samen te doen. Erg gemakkelijk in gebruik.

<http://nederlands.jouwpagina.nl/>

Startpagina over alles wat met Nederlands en Nederland te maken heeft.

<http://www.govworks.nl/homeprojectgovworksitem32747lannl.html>

Informatieve site. Het bootst een loket na bij de gemeente. Je kan hier allerlei informatie vinden over geld, school, huis, gezondheid, vervoer, veiligheid, vrije tijd. D.m.v. plaatjes én een stem die je tekst voorleest is het een overzichtelijke, duidelijke site met veel verwijzadressen.

<http://www.mijnabc.nl/#>

gemakkelijke, gebruiksvriendelijke, informatieve pagina met informatie over nieuws, internet, lezen en schrijven, geld, reizen en stemmen. Ook zijn er oefeningen/spellen te vinden.

www.snvt.org _ lesmateriaal (onder publicaties) _ Poëzie; gedichten, liedjes, intonaties, klanken etc. heel leuk om de klanken en intonaties te herkennen.

Spellen

<http://www.nederlandsalstweedetaal.nl/woordpuzzel.htm>
<http://www.nederlandsalstweedetaal.nl/galgje.asp>
<http://www.nederlandsalstweedetaal.nl/rebus.asp>
<http://www.spelletjes.nl> (zoekterm linksonder: woorden)
<http://www.mijnwoordenboek.nl/woordspellen.php>
<http://www.teleac.nl/taalspel/spelgrid.jsp>
<http://www.spelletjesplein.nl/>
<http://taalblog4u.web-log.nl/>

Oefeningen

Oefenvragen over kennis van de Nederlandse samenleving:

http://www.inburgeren.nl/inburgeraar/Oefenvragen/Oefenvragen_inburgering.asp

<http://www.nederlandsalstweedetaal.nl/quiz-nl.htm>

<http://www.nt2taalmenu.nl/>

Leuke site met veel quizen, oefeningen, vragen over de Nederlandse samenleving. Op deze site kan je veel vinden!

Training voor taalcoaches

Alle vrijwilligers die zich gaan inzetten als taalcoach krijgen eerst een training aangeboden. Zo kunnen zij goed beslagen ten ijs komen. Speciaal hiervoor is de training 'Methodisch handelen als taalcoach' ontwikkeld.

Eerst kennismaken, dan trainen!

Als vrijwilliger en inburgeraar zijn gekoppeld, is het tijd voor de training aan de taalcoach. In een een-daags programma leren vrijwilligers wat er allemaal komt kijken bij het leren van onze taal in de praktijk. Ook ervaren ze hoe ze bij het coachen methodisch te werk kunnen gaan. Verder krijgen ze tal van tips voor activiteiten die ze met hun taalmaatje kunnen ondernemen.

Methodiek

De basistraining is gebaseerd op een specifiek voor inburgering ontwikkelde methodiek van het Instituut voor Taalonderzoek en Taalonderwijs Anderstaligen (ITTA). Speciaal opgeleide freelancers geven de training aan groepen van maximaal 14 deelnemers. De training is niet bedoeld om de deelnemers informatie te verschaffen over de organisatie waar het lokale project onder valt. Dit horen de organisaties al voor de training zelf te doen.

Kosten

De kosten zijn voor de maatschappelijke organisaties. Reken voor het inhuren van een trainer op 400 euro, exclusief een vergoeding voor reis- en andere relevante onkosten. Het is eveneens mogelijk de training gezamenlijk vanuit meerdere maatschappelijke organisaties te organiseren.

'De training heeft mij inzicht gegeven in wat een taalcoach echt moet doen. Geen docent Nederlands zijn, maar juist ondersteunen bij taalsituaties in de praktijk!'

VluchtelingenWerk
Nederland

Gilde
SamenSprak

Humanitas

Doen wat je moet doen

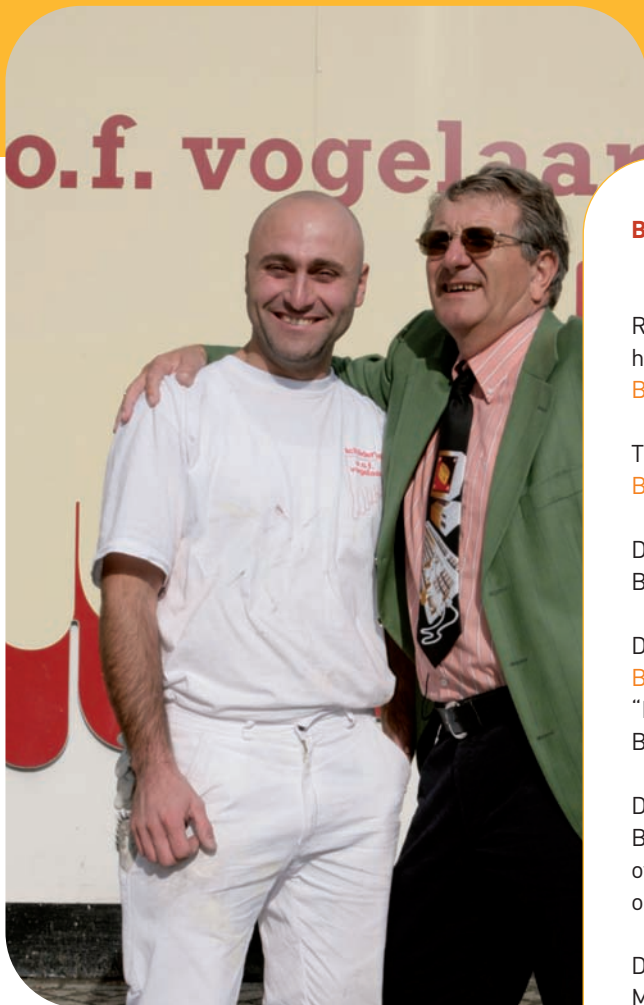
LNT

Landelijk
Netwerk
Thuislesorganisaties

Het Nederlandse Rode Kruis

Onze training

Om alle taalcoaches goed op weg te helpen hebben wij een training ontwikkeld Methodisch handelen als taalcoach. Tijdens deze training krijgen startende Taalcoaches zicht op verschillende leerstijlen, valkuilen en ideeën om aan de slag te gaan. Aanvraag en aanmelding voor deze training verloopt via de lokale coördinatie van jullie organisatie.

Bronvermelding

Regels en tips voor taalcoaches van emeritus-hoogleraar R. Appel

Bron: Gilde SamenSprak: informele taalverwerving

Tips van begeleiders om te komen tot SamenSprak

Bron: Gilde SamenSprak

De Wet inburgering als basis

Bron: Website VluchtelingenWerk Nederland

De eerste Kennismaking

Bron: Gilde Enschede, ISKB - Utrecht en de "Menukaart van VluchtelingenWerk "West & Oost-Brabant en Bommerlerwaard.

De "Menukaart van VluchtelingenWerk "West & Oost-Brabant en Bommerlerwaard heeft materiaal en tips over Kennismaken, Gesprekonderwerpen en Uitjes opgeleverd.

De inwerkmap "In gesprek" van VluchtelingenWerk Midden Nederland is de bron geweest voor de tekst over Algemene Informatie voor Taalcoaches, het verschil tussen vluchtelingen en asielzoekers, tips voor boeken en sites, e.d.

Colofon

Samen werken aan Taalcoaching is een landelijk project van vijf maatschappelijke organisaties: Humanitas, Gilde Nederland, het Landelijk Netwerk Thuislesorganisaties, het Nederlandse Rode Kruis en VluchtelingenWerk Nederland.

Dit project wordt mogelijk gemaakt dankzij het ministerie van VROM.

Vormgeving

Stroom grafische vormgeving

Drukwerk

Onkenhout Groep

Samen werken aan Taalcoaching

